

Věc C-103/24

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

7. února 2024

Předkládající soud:

Sąd Najwyższy (Polsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

11. ledna 2024

Navrhovatel:

X. Y.

Předmět původního řízení

Návrh obhájce soudce Sąd Rejonowy (okresní soud) ve věci přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudcem Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud, Polsko) jmenovaným do senátu projednávajícího kárnou věc soudce obecného soudu.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Slučitelnost testu nezávislosti a nestrannosti soudce stanoveného vnitrostátním právem s právem Unie, zejména s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU ve spojení s čl. 47 prvním a druhým odstavcem Listiny základních práv Evropské unie – předběžné otázky předložené na základě článku 267 SFEU.

Předběžné otázky

I. Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec Smlouvy o Evropské unii ve spojení s článkem 47 [prvním a druhým odstavcem] Listiny základních práv Evropské unie vykládán v tom smyslu, že:

1) vnitrostátní Nejvyšší soud ve zvláštním řízení zahájeném z podnětu účastníka řízení v souvislosti s návrhem na přezkoumání, zda soudce Nejvyššího soudu – přiděleného do kolegia projednávajícího kárnou věc týkající se soudce obecného soudu – splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, je povinen z úřední povinnosti přezkoumat, zda senát určený losem ze všech soudců Nejvyššího soudu je rovněž soudem „předem zřízeným zákonem“;

2) pokud je návrh na přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu založen na námitce, že tento soudce byl do této funkce přidělen nezákonným postupem jmenování (zásadní povahy), tak rozhodovací senát složený z pěti soudců vylosovaných ze všech soudců Nejvyššího soudu nemůže zahrnovat soudce Nejvyššího soudu, kteří byli jmenováni tímž nezákonným postupem jmenování, protože takové složení Nejvyššího soudu nelze považovat za nezávislý a nestranný soud, předem zřízený zákonem;

- v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v bodě I podbodě 2):

II. Má na nesprávné obsazení celého kolegia – v případě, že se jedná o přezkoumání dodržení požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce – v kontextu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, vliv skutečnost, že z pětičlenného senátu byli pouze dva soudci jmenováni v rámci vadného řízení (přičemž jde o vadnost zásadní povahy) soudcem Nejvyššího soudu, to znamená lze v tomto případě dále pokračovat v řízení a vydat rozhodnutí, jelikož u většiny členů jmenovaného kolegia problém chybné povahy jejich jmenování soudcem Nejvyššího soudu nevzniká?

- v případě odpovědi na otázku uvedenou v bodě II, že pokud senát pěti soudců stanovený vnitrostátním právem přesto zahrnuje dva nebo dokonce jednoho chybně jmenovaného soudce Nejvyššího soudu, není takový soud soudem ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie; v rozsahu, v němž jsou vady jmenovacího procesu zásadní:

III. Je přípustné, za účelem zajištění, že strany mají právo na projednání věci v přiměřené lhůtě soudem ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii a čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, aby návrh na přezkum splnění požadavků na nezávislost a nestrannost soudcem Nejvyššího soudu (určeným k projednání kárné věci týkající se soudce obecného soudu), projednal samosoudce (soudce zpravodaj), u něhož nejsou shledány vady v procesu jeho jmenování soudcem Nejvyššího soudu, jako návrh na vyloučení soudce Nejvyššího soudu na základě obecných zásad?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Smlouva o Evropské unii, čl. 4 odst. 3, čl. 6 odst. 1, čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec;

Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 2 odst. 1 a 2, článek 267.

Listina základních práv, článek 47, první a druhý odstavce;

Judikatura Soudního dvora

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a kol. (nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982 (dále jen „rozsudek A. K.“);

Rozsudek ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235;

Rozsudek ze dne 21. prosince 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Pokračování výkonu funkce soudce), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Rozsudek ze dne 1. července 2008, Chronopost a La Poste/UFEX a další, C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375.

Rozsudek ze dne 24. června 2019, Poplawski, C-573/17, EU:C:2019:530;

Rozsudek ze dne 29. července 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626;

Rozsudek ze dne 22. května 2003, Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297;

Rozsudek ze dne 2. června 2005, Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345;

Rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium Nejvyššího soudu pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné – Jmenování) C-487/19, EU:C:2021:798;

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 22. července 2021, Reczkowicz v. Polsko;

Rozsudek ze dne 3. února 2022, č. 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. v. Polsko;

Rozsudek ze dne 1. prosince 2020, č. 26374/18, G. Astradsson v. Island;

Rozsudek ze dne 21. června 2011, Fruni v. Slovensko;

Rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Ramos Nunes de Calvarho e SA v. Portugalsko;

Rozsudek ze dne 7. května 2021, č. 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. v. Polsko;

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2021, č. 49868/19 a 57511/19, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Polsko.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Polské republiky), čl. 45 odst. 1;

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon ze dne 8. prosince 2017 o Nejvyšším soudu), čl. 10 odst. 1, čl. 29 odst. 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21, 24, čl. 22a odst. 1, čl. 26 odst. 2, 3, 4, čl. 73 odst. 1;

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon ze dne 27. července 2001 o organizaci obecných soudů), článek 128;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (zákon ze dne 6. června 1997 trestní řád), čl. 30 odst. 1 a 2, čl. 41 odst. 1, čl. 42 odst. 1, čl. 534 odst. 1 a 2.

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Zákonem ze dne 9. června 2022, který nabyl účinnosti dne 15. července 2022, byl opětovně změněn zákon ze dne 8. prosince 2017 o Nejvyšším soudu (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, dále jen „zákon o NS“). Zavedl možnost, aby zúčastněná strana nebo účastník řízení před Nejvyšším soudem podal návrh na přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti konkrétního soudce přiděleného do kolegia, přičemž čl. 29 odst. 4 zákona o NS stanoví, že okolnosti týkající se jmenování soudce Nejvyššího soudu nemohou být výlučným důvodem pro napadení rozhodnutí vydaného za účasti tohoto soudce nebo zpochybnění jeho nezávislosti a nestrannosti. Podle čl. 29 odst. 5 zákona o NS je přípustné na návrh oprávněné strany (tj. účastníka nebo strany řízení před Nejvyšším soudem) přezkoumat, zda soudce Nejvyššího soudu splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, a to s přihlédnutím k okolnostem jeho jmenování a jeho chování po jmenování, pokud to s ohledem na poměry oprávněné strany a povahu věci může vést k porušení požadavku nezávislosti nebo nestrannosti, které má vliv na výsledek věci. Nejvyšší soud projedná návrh v neveřejném zasedání v kolegiu složeném z pěti soudců, kteří byli vylosováni ze všech soudců

Nejvyššího soudu, po vyslechnutí soudce, jehož se návrh týká, ledaže by vyslechnutí bylo nemožné nebo velmi obtížné. Poté, co Nejvyšší soud návrhu vyhoví, vyloučí soudce z projednávání věci. Vyloučení soudce z projednávání určité věci nemůže být důvodem pro vyloučení tohoto soudce v jiných věcech projednávaných za jeho účasti. Proti usnesení vydanému na základě posouzení návrhu lze podat stížnost ke kolegiu Nejvyššího soudu složenému ze sedmi soudců, kteří jsou vylosováni ze všech soudců Nejvyššího soudu.

- 2 Obhájce soudce Okresního soudu v P. (Sąd Rejonowy w P.) X. Y., v souvislosti s kárným řízením zahájeným rozhodnutím zástupce kárného žalobce u Okresního soudu v P. (Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P.) ze dne 12. 8. 2020, a vedeného Kolegiem pro služební odpovědnost Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy Izba Odpowiedzialności Zawodowej), podal návrh na určení existence podmínek uvedených v čl. 29 odst. 5 zákona o NS, v němž se domáhal přezkoumání splnění mimo jiné požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu K. B. a jeho vyloučení z projednávání kárné věci týkající se soudce X. Y.
- 3 Na podporu návrhu bylo uvedeno, že soudce Nejvyššího soudu K. B. byl rozhodnutím prezidenta Polské republiky ze dne 23. května 2022 jmenován soudcem Nejvyššího soudu – na základě dřívějšího návrhu Národní rady soudnictví (Krajowa Rada Sądownictwa, dále jen „KRS“), složené postupem podle ustanovení zákona ze dne 8. prosince 2017, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, dále jen „novela ze dne 8. prosince 2017“), zatímco rozhodnutím prezidenta Polské republiky ze dne 17. září 2022 byl přidělen do Kolegia pro služební odpovědnost Nejvyššího soudu (Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego). Pochybení ohledně formování složení KRS, která má vliv na správnost postupu výběru soudců, byla potvrzena v řadě rozsudků Soudního dvora Evropské unie a Nejvyššího soudu.
- 4 Do pětičlenného kolegia pro tzv. test nezávislosti a nestrannosti byli mimo jiné vylosováni soudci C. W. a B. Z, kteří byli rovněž jmenováni do funkce soudce Nejvyššího soudu na žádost KRS ve složení podle novely ze dne 8. prosince 2017.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 5 Projednávaná věc se od věcí I ZB 73/22 (C-96/24) a I ZB 81/23 (C-112/24) liší tím, že v ní nebyl podán návrh na vyloučení soudců C. W. a B. Z. z rozhodování, neboť v těchto věcech byly takové návrhy vyřízeny zamítavě, a to soudci, jichž se týkaly vady jmenovacího procesu související s udělením jejich doporučení KRS utvořené podle novely ze dne 8. prosince 2017. Zahájení incidenčního řízení o vyloučení chybně jmenovaných soudců se proto jeví jako bezpředmětné.
- 6 Ve zbývajících částech jsou důvody žádosti totožné s důvody žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-96/24 a ve zbývajících částech obdobné.